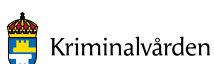

Redovisningen av resultatet av den särskilda satsningen
mot den grova organiserade brottsligheten

Myndigheter i samverkan 2011

mot den organiserade brottsligheten

Innehåll

Samverkansrådet har ordet	3
Regeringsuppdraget	4
Den myndighetsgemensamma plattformen	5
Samverkansrådet.....	5
Operativa rådet.....	5
Kansliet för samverkansrådet och operativa rådet.....	5
Nationellt underrättelsecenter – nuc.....	5
Regionala underrättelsecenter – ruc.....	5
Aktionsgrupper.....	6
Inriktningen 2011 från samverkansrådet	7
Arbetet med inriktningen under 2011	7
Insatsernas karaktär, omfattning och betydelse för resultatet	8
Allmänt om insatserna 2009-2011	9
2009.....	10
2010.....	10
2011.....	11
Resultat 2011	12
Datakvalitet och felkällor.....	12
Antalet insatser och genomströmningstid.....	12
Bedömning av resultatet	12
Arbetet med tillgångsriktad brottsbekämpning	19
Arbetet innan ett ärende beslutas i operativa rådet.....	19
Arbetet i ärenden beslutade i operativa rådet.....	19
Arbetet i de enskilda myndigheterna	19
Underrättelseverksamheten vid Nuc och Ruc	21
Verksamheten vid Nuc	21
Verksamheten vid Ruc	21
Kvalitativa slutuppföljningar	24
Bakgrund	24
Genomförande	24
Slutsatser	24
Brå-rapport: utvärdering av den myndighetsgemensamma satsningen ..	26
Bakgrund	26
Brås rekommendationer	26
Fortsatt utveckling 2011 och ökad samverkan	26
Reflektion och framåtblick från operativa rådet	28
Bilaga 1. Flödesbild över insatsernas förlopp i tiden.....	29
Bilaga 2. Bilagd statistik.....	30

Utgivare: Rikspolisstyrelsen, Box 12256, 102 26 Stockholm

Dnr: A480-252/12

Grafisk form: Alenäs Grafisk Form/Citat

Upplaga: 200 ex

Tryck: RPS tryckeri, Stockholm mars 2012

Samverkansrådet har ordet

2011 gick den särskilda satsningen mot grov organiserad brottslighet in i en ny fas. Vi lämnade startfasen som präglades av uppbyggnad och nya arbetsformer till en fas där samverkan utvecklas allt mer.

Detta märks inte minst genom att fler förslag till insatser i Operativa rådet nu initieras av andra myndigheter än Polisen. Under 2010 kom ett av 20 förslag från andra myndigheter, under 2011 höjdes den andelen till ett av tre. Dessutom har övriga myndigheter tidsmässigt mer än fördubblat sin närvaro i gemensamma insatser.

Resultatet för 2011 är bra, även om satsningen ännu inte nått sin fulla potential. Arbetet har givit drygt 200 utdömda fängelseår och en positiv utveckling av den tillgångsinriktade brottsbekämpningen. Det är glädjande att fokuseringen på de kriminellas pengar börjar ge resultat.

Ett spännande exempel på detta är en insats i Skåne mot illegal handel med tobak. Här uppdagades att en kriminell konstellation importerade vattenpipstobak till Sverige. De betalade varken punktskatt eller moms för varorna. Dessutom packade de om tobaken i falska paket, med välkända varumärken.

Ärendet startade i februari och gick till åtal augusti. Två av gärningsmännen dömdes för grovt bokföringsbrott och grovt skattebrott. De ålades att betala 243 miljoner i skatt och dömdes till fängelsestraff i sju år och näringsförbud. Ärendet initierades och leddes av Ekobrottsmyndigheten, med stort bistånd av Skatteverket, Tullverket och Polisens aktionsgrupp i samverkansområde Syd.

Även underrättelseverksamheten har utvecklats under 2011. Den samverkan mellan de sju regionala underrättelsecentrena och det nationella underrättelsecentret som var grundtanken med satsningen är nu etablerad.

En nyhet under 2011 är att Operativa rådet fick utökat ledningsansvar. Det innebär att rådet leder både den operativa verksamheten och den nationella samordningen av den gemensamma underrättelseverksamheten. Detta har lett till tydligare beslutsvägar och bättre samordning. Inte minst utredningen och rättegångsförhandlingen mot en rad individer i Södertälje visar att samverkansformen är effektiv och framgångsrik för lagföring av de riktigt grovt kriminella.

I Södertäljeärendet kompletteras lagföringen med administrativa åtgärder från flera myndigheter. Åtgärderna riktas mot personer och deras nätverk i den kriminella miljön vilket försvårar för dem att fortsätta med brottslighet och försvagar nätverken som utövar den.

Nästa steg i kampen mot grov organiserad brottslighet är att i större grad involvera näringsliv och statliga och kommunala aktörer. Deras vapen heter administrativa åtgärder. Exempel är kommunernas tillståndsgivning och företagens kontroll av underentreprenörer för att undvika svart arbetskraft och ekonomisk brottslighet. Det finns mycket att göra på många håll och i många branscher.

Slutligen vill jag framhålla att denna satsning innebär en unik, banbrytande samverkan mellan myndigheter. Jag säger unik för jag känner inte till något annat land där tio myndigheter jobbar ihop så konkret mot organiserad brottslighet, både i underrättelsearbetet och genom operativa insatser.

Bengt Svenson

Rikspolischef
Ordförande i Samverkansrådet

Regeringsuppdraget

Under hösten 2007 tog regeringen beslut om en nationell satsning mot den grova organiserade brottsligheten. Justitiedepartementet gav ett antal experter i uppdrag att lämna förslag till åtgärder för en effektivare och mer uthållig bekämpning av denna brottslighet. Med stöd av experternas förslag¹ utformade regeringen ett beslut för hur arbetet skulle gå vidare.

I juli 2008 fick Rikspolisstyrelsen i uppdrag att säkerställa en effektiv och uthållig verksamhet för bekämpning av den grova organiserade brottsligheten. Arbetet skulle bedrivas tillsammans med Ekobrottsmyndigheten, Kriminalvården, Kronofogdemyndigheten, Kustbevakningen, Skatteverket, Säkerhetspolisen, Tullverket och Åklagarmyndigheten. Under 2010 anslöt även Försäkringskassan till den myndighetsgemensamma satsningen mot grov organiserad brottslighet och ingår numera både i Samverkansrådet och i Operativa rådet.

I uppdraget ingår att vidta åtgärder för att

- inrätta särskilda aktionsgrupper vid åtta polismyndigheter och Rikskriminalpolisen
- etablera permanenta myndighetsgemensamma Ruc² på åtta platser i landet
- fortsätta att utveckla ett myndighetsgemensamt Nuc³
- säkerställa en bred myndighetsrepresentation i Operativa rådet där representanterna har befogenhet att fatta bindande beslut för den myndighet de företräder.⁴

Uppdraget omfattade också att myndigheterna i övrigt skulle överväga och vidta åtgärder som bidrar till att genomföra uppdraget. Polisen fick i uppdrag att ansvara för all samordning i samband med att uppdraget genomfördes. Regeringen uttryckte tydligt att utgångspunkten för uppdraget skulle vara att detta genomfördes utifrån en av myndigheterna gemensamt framtagen lägesbild, som utmynnade i ett beslut om en gemensam nationell strategisk inriktning.

I uppdraget ingår också att årligen redovisa resultaten av den särskilda satsningen för att bekämpa den grova organiserade brottsligheten.

Slutredovisningen av uppdraget överlämnades till regeringen i slutet av juni 2009.⁵ I redovisningen presenterades bland annat att det ursprungliga Operativa rådet skulle delas i två råd: Samverkansrådet och Operativa rådet i en ny konstellation.

1 Nationell mobilisering – överväganden och förslag (Ds 2008:38).

2 Regionala underrättelsecenter.

3 Nationellt underrättelsecenter.

4 Regeringsbeslut I:7 Uppdrag till Rikspolisstyrelsen och andra berörda myndigheter att vidta åtgärder för att säkerställa en effektiv och uthållig bekämpning av den grova organiserade brottsligheten (Ju2008/5776/PO).

5 Slutredovisning regeringen 2009-06-26 (POA 400-4599/08).

Den myndighetsgemensamma plattformen

I juni 2009 undertecknades en överenskommelse mellan Ekobrottsmyndigheten, Kriminalvården, Kronofogdemyndigheten, Kustbevakningen, Rikspolisstyrelsen, Skatteverket, Säkerhetspolisen, Tullverket och Åklagarmyndigheten. Under 2010, beslutades att även Försäkringskassan skulle erbjudas möjlighet att ingå i den myndighetsgemensamma satsningen. De är sedan april 2010 fullvärdiga medlemmar i samtliga forum inom satsningen. I denna redovisning benämns ovanstående myndigheter fortsättningsvis de samverkande myndigheterna.

Den myndighetsgemensamma satsningen mot den grova organiserade brottsligheten inleddes den 1 juli 2009. Organisationen för satsningen består av Samverkansrådet, Operativa rådet, ett kansli, Nuc, åtta Ruc och åtta aktionsgrupper. Denna gemensamma plattform beskrivs nedan.

SAMVERKANSRÅDET

Rådets huvuduppgift är att beställa en myndighetsgemensam lägesbild av den grova organiserade brottsligheten och att fatta beslut om den strategiska inriktningen för den myndighetsgemensamma satsningen. Samverkansrådet består av tio myndighetschefer. Rådet sammanträder två gånger per år med rikspolischefen som ordförande och rikskriminalchefen som föredragande. Beslut fattas alltid i konsensus.

OPERATIVA RÅDET

Operativa rådet består av operativa chefer från de samverkande myndigheterna. Representanterna i rådet har mandat att för sin myndighet eller polisregion fatta operativa beslut, vilket bland annat innebär att det ska finnas resurser att tillgå när det krävs för en insats⁶. Operativa rådet har i uppgift att prioritera den nationella operativa inriktningen samt att besluta om användandet av aktionsgrupperna⁷ och andra multidisciplinära resurser⁸ i enskilda insatser. Beslut fattas alltid i konsensus med rikskriminalchefen som ordförande.

KANSLIET FÖR SAMVERKANSRÅDET OCH OPERATIVA RÅDET

Till stöd för de båda råden finns ett kansli. Detta består av sju personer. Kansliet utgör en myndighetsgemensam berednings-, uppföljnings- och redovisningsfunktion. Kansliets huvuduppgift är att planera, bereda, lämna förslag till beslut,

protokollera samt följa upp Samverkansrådets och Operativa rådets möten. Dessutom ansvarar Kansliet för att årligen sammanställa en redovisning till regeringen rörande resultatet av den myndighetsgemensamma satsningen mot grov organiserad brottslighet.

NATIONELLT UNDERRÄTTELSECENTER – NUC

Arbetet med att utveckla Nuc ingick i regeringsuppdraget. Under 2009 startade formeringen av Nuc tillsammans med de samverkande myndigheterna⁹. Nuc består av en handläggargrupp som leds av en styrgrupp och stöds av en arbetsgrupp. En samordnare och en biträdande samordnare koordinerar Nucs uppdrag. Medlemmar i styrgruppen är Operativa rådet. Under 2011 beslutades att även Migrationsverket skulle erbjudas möjlighet att ingå i styrgruppen och de är sedan november 2011 ordinarie medlemmar i detta forum.

REGIONALA UNDERRÄTTELSECENTER – RUC

Ruc består av en styrgrupp och en handläggargrupp med handläggare från samverkansmyndigheterna samt Migrationsverket. Åklagarmyndigheten är enbart representerad i styrgruppen. Centren finns på åtta platser i landet¹⁰. Sammansättningen i grupperna och mötesfrekvensen ser olika ut, men i regel arbetar handläggarna cirka tre dagar i veckan i gemensamma lokaler. Alla förslag till insatser som ska beslutas i Operativa rådet ska ha bearbetats av Ruc alternativt Nuc.

AKTIONSGRUPPER

Aktionsgrupperna består av 200 polisanställda som är fördelade på sju regioner och Rikskriminalpolisen. Grupperna består av chefer/ledare, spanare, utredare, analytiker, registratorer och administratörer. Aktionsgruppernas sammansättning och storlek varierar. Regionerna Stockholm, Väst, Syd och Rikskriminalpolisen har vardera 30 anställda medan regionerna Nord, Bergslagen, Mitt och Öst har vardera 20 anställda. Aktionsgrupperna är administrativt och fysiskt placerade i åtta polismyndigheter (inom ramen för regionsindelningen där Nord är delad på två orter) och vid Rikskriminalpolisen, de ska verka nationellt och flexibelt. Grupperna ska i princip uteslutande arbeta i insatser beslutade av Operativa rådet.

6 Med insats avses i denna redovisning insatser beslutade av Operativa rådet.

7 Se sida 6, avsnitt 3.6

8 Med multidisciplinära resurser avses här resurser från de samverkande myndigheterna, där varje myndighet har sitt kompetensområde.

9 I detta forum ingår även Migrationsverket.

10 Göteborg, Malmö, Norrköping, Stockholm, Sundsvall, Umeå, Uppsala och Örebro.

Inriktningen 2011 från Samverkansrådet

Samtliga myndigheter ska säkerställa att det finns resurser för åtgärder inom den gemensamma satsningen. De myndigheter som samverkar i underrättelsearbetet ska ha en gemensam inriktning i det operativa arbetet. Myndigheterna ska i första hand titta på strategiska personer och deras nätverk med kapacitet att agera inom de tre brottsområden som bedöms som särskilt samhällsfarliga i kombination med varandra.¹¹

Dessa brottsområden är användandet av

1. företag i brottslig verksamhet – hotar det ekonomiska systemet, rättvis konkurrens och den fria företagsamheten
2. otillåten påverkan – hotar det demokratiska samhällets grundläggande processer inom politiken och rättsväsendet samt den fria debatten i medierna
3. våld – hotar den grundläggande tryggheten och bedöms i kombination med övriga punkter som särskilt samhällsfarlig.

De myndigheter som samverkar i underrättelsearbetet kapacitetsgraderar de strategiska personerna och deras nätverk enligt en tregradig skala.

Utifrån kapacitetsgraderingen görs en bedömning av farlighetsgrad. Bedömningen ska vara vägledande för identifiering av de personer och deras nätverk samt den brottslighet dessa begår som ska fokuseras. Vissa strategiska personer och deras nätverk samt den brottslighet dessa begår kan prioriteras även om de har kapacitet att agera inom endast ett av brottsområdena – om farlighetsgraden är hög inom brottsområdet.

Det kan även finnas andra särskilda strategiska skäl till prioritering. Ett sådant skäl kan vara gränsöverskridande brottslighet. Vid prioriteringar ska också möjligheten att förverka tillgångar och återta brottsutbyte, även i ett internationellt perspektiv, särskilt beaktas.

ARBETET MED INRIKTNINGEN UNDER 2011

Den strategiska inriktningen har utvecklats under de första åren. Den koncentrerar sig på särskilt samhällsfarlig verksamhet som myndigheterna kan bekämpa tillsammans. Inriktningen med de tre brottsområdena, avser samhällshot mot grundläggande trygghet och förutsättningar för ett rättvist samhälle. Myndigheterna har tillsammans möjlighet att arbeta mot grov organiserad brottslighet i enlighet med samtliga brottsområden.

Nuc har under året arbetat med att bedöma de från myndigheterna föreslagna personerna som är strategiskt viktiga utifrån den beslutade inriktningen. Förslag kan lämnas från samtliga samverkande myndigheter. Det gemensamma arbetet ska inrikta sig mot dessa personer som presenterades i november 2011. Nuc bevakar fortlöpande personerna och deras nätverk.

Det finns även grov organiserad brottslighet som inte ingår i den strategiska inriktningen. Detta hanteras av myndigheterna enskilt eller i samarbete med varandra utanför den gemensamma satsningen, utifrån respektive myndighetsuppdrag.

¹¹ Beslut i Samverkansrådet den 2 november 2010.

Insatsernas karaktär, omfattning och betydelse för resultatet

»En insats innebär att det – mot bakgrund av givna kriterier – tagits ett beslut av Operativa rådet om att med uppställda mål avsätta resurser för myndighetsgemensam brottsbekämpande verksamhet under ledning av en myndighet eller aktionsgrupp.¹²«

Ett mål för insatsen är att den leder till utredning och lagföring av misstänkta för brott som uppdagas under insatsen samt ett återförande av brottsutbyte. I vissa fall kan en insats syfta till andra sanktioner eller ingripanden. Insatserna har beslutats utifrån de kriterier som avser brottsområden och kapacitetsgradering i den strategiska inriktningen. Dessa kriterier för urval och prioritering av insatser har emellertid i nuläget inte befunnits användbara för att i ett uppföljningsperspektiv dela upp insatserna, eftersom dessa kriterier inte har definierats för detta ändamål.

Begreppet insats är centralt för resultatredovisningen. Det finns dock stora skillnader mellan insatsernas karaktär, omfattning och betydelse för det sammanlagda resultatet av den myndighetsgemensamma satsningen. I detta avsnitt förs ett allmänt resonemang om detta. Först beskrivs de olika typerna av insatser. Därefter följer en beskrivning av hur insatserna påverkat resultatet under hela den tid som satsningen pågått. Tyngdpunkten ligger på de insatser som haft störst påverkan på det sammanlagda resultatet.

Som regel ska de aktiviteter som sker under insatsens faser bidra till att uppfylla insatsens syfte. Om aktiviteterna ändras under en pågående insats, bedömer Operativa rådet kontinuerligt om förändringarna är förenliga med insatsens syfte. Beslutet om en förundersökning ska avslutas eller inte ligger på åklagaren.

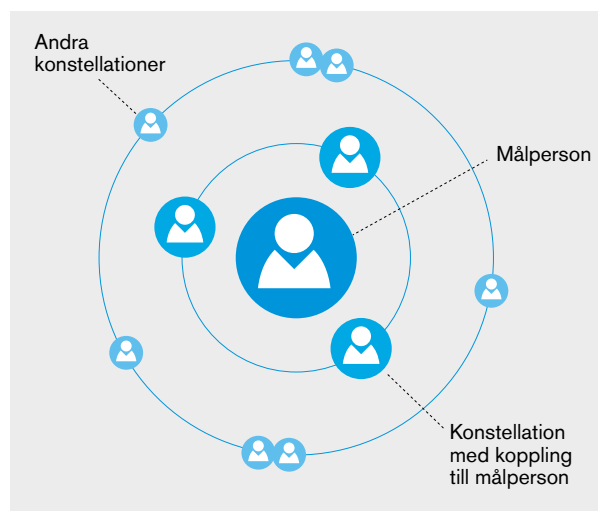
Tre typer av huvudfokus har använts för att övergripande beskriva skillnader mellan insatserna:

- kriminella individer (målpersoner)¹³ eller kriminella konstellationer¹⁴ och nätverk
- brottstyper
- fenomen kopplad till kriminella strukturer.

Andra sätt att dela in insatserna utgår ifrån deras (1) omfattning, (2) resultat och (3) ansvaret att leda dem.

KRIMINELLA INDIVIDER, KONSTELLATIONER OCH NÄTVERK I FOKUS

I underlaget till en insats anges ofta ett fåtal målpersoner. I flertalet fall har dessa en nära koppling till en viss kriminell konstellation. Även om huvudfokus riktats mot målpersonerna är det inte ovanligt att insatserna lika mycket eller mer kommer att avse andra personer inom konstellationen. Insatsen kan också utvidgas till aktiviteter mot andra angränsande kriminella konstellationer och enskilda individer utanför den fokuserade konstellationen.

BROTTSTYPER I FOKUS

Det finns insatser som inletts utan tydligt angivna målpersoner. Huvuddelen av dessa insatser har istället utgått från uppdagad grov brottslighet och en varierande grad av misstanke mot en eller flera huvudpersoner kopplade till olika led i brottsligheten. I dessa fall är det den upptäckta och pågående grova brottsligheten som utgör det främsta motivet till att inleda insatsen. Det handlar då i första hand om att få brottsligheten att upphöra och att lagföra dess huvudmän och förgreningar i de olika leden i brottsligheten.

12 Detta avser den myndighet som övergripande fått ansvaret för att leda insatsen, vilket i huvudsak innebär ett samordningsansvar. En insats leder som regel till att förundersökning inleds. Beslut om förundersökning fattas av åklagare, som sedan leder förundersökningen.

13 Med målpersoner avses i denna rapport personer som initialt pekats ut som centrala kriminella aktörer för den brottslighet som ska bekämpas genom insatsen.

14 I redovisningen används denna benämning som ett samlingsnamn för grupperingar, gäng, organisationer, sammanslutningar med mera.

Inför domstolsförhandlingarna i säkerhetssalen, i mål som avser Södertäljeinsatsen.

FENOMEN OCH KRIMINELLA STRUKTURER I FOKUS

Ett tredje fokus för insatserna kan sägas vara att insatserna riktas mot kriminella fenomen¹⁵ i samhället. Det innebär bland annat att arbetet inriktas mot individer, som agerar inom kriminella strukturer, vars grova brottslighet har en påverkan på det lokala samhället i förhållandevis hög grad och har inverkan på samhällets grundläggande legala strukturer. Den så kallade Södertäljeinsatsen kan sägas vara en insats mot en sådan problematik. Målet för insatsen går därmed utöver att enbart arbeta mot några målpersoner eller en avgränsad kriminell konstellation. Det rör sig inte heller om en brottstypspecifik målsättning kopplad till ett eller ett fåtal typer av brott. Målet är mer kopplat till ett generellt brottsproblem som berör många människor och där det ofta finns inslag av ekonomisk brottslighet, våld, otillåten påverkan, utpressning och olaga hot. En väsentlig del av insatsen är lagföra huvudmän i de olika leden av brottsligheten. Vid en insats av detta slag kan det även vara aktuellt med åtgärder som går utöver de typiska faserna för en insats, till exempel trygghetsskapande åtgärder.

ALLMÄNT OM INSATSERNA 2009-2011

Av de 36 insatser som inletts har 6 insatser hittills stått för över hälften (52 %) av den nedlagda resurstiden. Av de återstående 30 insatserna, har 4 varit sådana att de avslutats i ett tidigt skede utan att ha gett några resultat och inneburit en ganska liten resursinsats, och 4 av insatserna har inletts i slutet av 2011. (Se bilaga 1 för en överblick över de beslutade insatsernas utsträckning i tiden.)

Ekonomisk brottslighet respektive narkotikabrott förekommer i de allra flesta insatser. Nästan samtliga av de insatser som beslutats av Operativa rådet sedan 2009 omfattar emellertid ett arbete mot multikriminalitet, det vill säga olika typer av brott i kombination. Det går därför sällan att ange att insatsen omfattar någon specifik brottstyp. Initialt kan insatsen till exempel vara riktad mot ekonomisk brottslighet och våldsbrott och ett fåtal målpersoner. I efterhand kan det visa sig att den istället i huvudsak kommit att avse vapenbrott och narkotikabrott, och ett betydligt större antal personer.

¹⁵ Betydelsen av begreppet är inte formellt definierat. Här förs ett resonemang om begreppet utifrån de erfarenheter som dragits genom de insatser som pågått.

De vanligaste¹⁶ konstellationerna med påtagliga inslag av kriminalitet har varit

- så kallade självmarkerande gäng¹⁷ – inklusive olika under- och sidogrenar
- grupperingar som i hög grad är uppbyggda kring gemensam etnicitet (annan än svensk) och släktförhållanden.

Faserna i arbetet inom en insats benämns vanligen underrättelsefas, spaningsfas, utredningsfas och lagföringsfas.¹⁸ Det finns stora skillnader mellan faserna vad avser arbetsintensitet och resultat. Det är därför av avgörande betydelse för uppföljningsresultatet vilken fas en insats befunnit sig i under mätperioden.

Insatserna har ofta pågått under så pass lång tid att de ger utslag i resultatredovisningen under flera år och tidsspannet för de olika faserna varierar mycket mellan insatserna. Förhållandevis få av insatserna står för en stor del av resultatet. Av den anledningen är det nödvändigt med en resumé av utvecklingen, med tyngdpunkten på de insatser som varit tongivande för resultatet.

2009

En förundersökning, som inleddes under augusti 2009, ledde till ett beslut av Operativa rådet att genomföra en insats, det så kallade helikopterrånet. Efter det att brottet genomförts bedömdes förhållandena vara sådana att en myndighetsgemensam insats beslutades av Operativa rådet. Det är en av fyra insatser som pågått under alla tre åren. Insatsen avslutades i början av 2011, med åtal och dom, och har tydligt bidragit till det totala resultatet för alla tre åren.

En annan insats som beslutades 2009 avser organiserad smuggling, vidareförsäljning och brukande av dopningspreparat, fortsättningsvis benämnd dopningshärvan. Insatsen pågår fortfarande och är den som pågått under längst tid så här långt. I dessa båda insatser förekom något över hälften av det totala antalet misstänkta personerna i insatserna 2009.

Ytterligare två insatser inleddes under 2009 och pågick till början av 2011. Den ena fokuserade på en serie organiserade grova stöldar i södra Sverige och ledde till en dom under 2011. Den andra, också den med centrum i södra Sverige, fokuserade på en kriminell konstellation som utifrån underrättelseläget bedömdes utgöra den mest kvalificerade av samtliga inom regionen. Den förundersökning som inleddes avsåg grovt narkotikabrott. Domen som föll under 2010 avsåg också grovt narkotikabrott. Brottet hade emellertid endast vag

koppling till de personer som initialt utgjorde målpersonerna för insatsen, varför insatsen fortsatte till början av 2011.

Under 2009 inleddes 16 insatser och tingsrättsdomar¹⁹ föll i 3 insatser.

2010

De två insatserna som benämnts helikopterrånet och dopningshärvan bidrog även under 2010 i stor utsträckning till det totala resultatet.

Två insatser som också bidrog mycket till det sammantagna resultatet var: (1) en insats riktad mot en etablering och en expansion av den kriminella verksamheten kopplad till en mc-gruppering i en stor stad och (2) en insats som inledningsvis var inriktad mot ett fåtal målpersoner med kopplingar till en annan mc-gruppering i en av Sveriges största städer. Denna insats kom sedermera att omfatta flera förundersökningar som omfattade olika typer av brottslighet, kriminella konstellationer och geografiska områden.

Av de insatser som beslutades 2010 är den så kallade Södertäljeinsatsen särskilt väsentlig. Den pågår fortfarande och har tydligt bidragit till resultatet både under 2010 och 2011. Denna insats är den klart mest resursintensiva av samtliga insatser om man ser till arbetad tid per antalet dagar som insatsen pågått.

De fem ovan specificerade insatserna för 2010 stod för

- strax över hälften av resurstiden för samtliga insatser för detta år
- cirka 60 procent av antalet misstänkta respektive häktade personer
- cirka hälften av de åtalade i tingsrätten
- cirka 65 procent av den utdömda fängelse tiden.

Under 2010 inleddes 8 insatser och tingsrättsdomar föll i sammanlagt 12 insatser.

2011

Av de fem insatserna som nämnts bland 2010 års insatser har alla utom en haft ett tydligt inflytande på resultatet även under 2011. Den redovisade tiden i Södertäljeinsatsen har utgjort nästan en tredjedel av den redovisade resurstiden för samtliga insatser 2011 och omfattat det näst största antalet misstänkta personer 2011 (cirka 20 % av samtliga). Det största antalet misstänkta personer under 2011 (cirka 30 %) har redovisats i en insats mot målpersoner med koppling till en mc-gruppering i en av Sveriges största städer.

16 Källa: Beredningsunderlaget till insatserna 2009-2011.

17 Används i första hand för att beteckna gäng där medlemmarna på olika sätt medvetet markerar sin tillhörighet till gänget.

18 En ytterligare fas kan sägas vara spaning i underrättelsesyfte, vilket betonats som en förutsättning för att genomföra framgångsrika insatser.

19 I redovisningen redovisas enbart utfallet av domar i tingsrätt. Motivet till detta är att det underlättar statistiska jämförelser mellan åren, i förhållande till om redovisningen skulle inkludera lagakraftvunna domar.

Dopningshärvan står för drygt hälften av samtliga åtalade vid tingsrätten under 2011 och närmare en tredjedel av den utdömda fängelse tiden. En sammantaget nästan lika lång fängelse tid utdömdes i den tidigare omnämnda insats som inleddes under 2010 och som riktade sig mot etablering och expansion av kriminalitet med kopplingar till en mc-gruppering i en stor stad.

Gemensamt för dopningshärvan och Södertäljeinsatsen är att båda har krävt stora resurser utöver resurserna från aktionsgrupperna, främst polisiära linjeresurser. Åklagarmyndigheten har också avsatt stora resurser. Den klart största andelen av den sammanlagda resurstiden för dem – cirka 80 procent av tiden för 2011 – redovisas för dessa båda insatser. I övrigt kan de båda insatserna beskrivas som mycket olika. Södertäljeinsatsen avser en generell brottsproblematik kopplad till multikriminella personer och etablerade kriminella strukturer, medan dopningshärvan i huvudsak utgått från brottstypsspecifik problematik (dopningsbrott) och den brottslighetens olika förgreningar och distributionsled.

Det finns andra insatser som till stor del involverat polisiära linjeresurser. Dessa kan enklast karakteriseras som insatser vilka kommit att omfatta tillslag mot kriminella strukturer av mer avgränsad karaktär än i Södertäljeinsatsen, ofta kopplade till etablerade självmarkerande gäng. Dessa insatser står för en stor del av antalet misstänkta personer och beslagtagna vapen.

Under 2011 har det pågått fler insatser än tidigare under ledning av annan myndighet än Polisen. Dessa insatser har också haft betydligt större icke-polisiär resursinsats än övriga insatser. Tre av insatserna har varit under ledning av Ekobrottsmyndigheten. Det är i dessa insatser som det tydligaste resultatet av tillgångsinriktad brottsbekämpning förekommit. Främst avses beslutade skatthöjningar som restförts hos Kronofogdemyndigheten, vilka sedan tagit vid med arbetet att driva in och säkerställa tillgångarna. Detta resultat avser inte alltid ett återtagande av materiella (eller immateriella) tillgångar som kartlagts och konstaterats som brottsutbyte.²⁰ Emellertid ger skatteskulder upphov till en fordran som på längre sikt skapar förutsättningar för en tillgångsinriktad brottsbekämpning utifrån den skuld som slagits fast.

En av de mer omfattande insatserna som inletts under 2011 har bedrivits under ledning av Tullverket, i huvudsak med resurser från myndigheten och från två aktionsgrupper.

Insatsen har bestått av olika grenar. Den inleddes bland annat mot bakgrund av kunskap om tidigare upptäckt grov brottslighet, med kopplingar till kriminella konstellationer och nätverk. Insatsen har omfattat ett utbrett internationellt samarbete och genererat stora narkotikabeslag i Sverige och utomlands.

Det har också i åtminstone två fall under 2011 inletts insatser där den inledande fasen varit avgränsad till att spana mot misstänkt brottslig verksamhet utan att det i detta skede funnits tillräcklig grund för att inleda en förundersökning.

Ökat fokus mot strategiska personer har i slutet av året fått visst inflytande på beredningen av insatser och inriktningen av dessa.

Under 2011 inleddes 12 insatser och tingsrättsdomar föll i 11 insatser.

²⁰ Även om det kan sägas vara ett utbyte av brott i de fall det rör sig om skattebrott.

Resultat 2011

Resultatet av den myndighetsgemensamma satsningen redovisas genom

- kvantitativ redovisning och analys av resultatet utifrån resursinsats, aktiviteter, rättsliga åtgärder och påföljder för de insatser som beslutats av Operativt rådet
- kvalitativ beskrivning av arbetet utifrån uppföljningar av genomförda insatser som beslutats av Operativa rådet.

Resultatredovisningen försöker fånga de relevanta händelserna, och resultatet av dessa, som skett under året. Det innebär att resultatet omfattar händelser i insatser som påbörjats före 2011 och sådana som fortsätter under 2012.²¹ Utfallet i form av till exempel antalet misstänkta och dömda personer är ofta trubbiga mått på hur värdefull insatsen varit för bekämpningen av grov organiserad brottslighet. En mer kvalitativ bild av insatserna redovisas därför som ett komplement till dessa uppgifter.

DATAKVALITET OCH FELKÄLLOR

Det bedöms finnas vissa brister i inrapporteringen av data i den löpande uppföljningen. Kvaliteten har emellertid förbättrats sedan 2010 genom utvecklade rutiner för felsökning och återkoppling om de felaktigheter som upptäckts. Flertalet av värdena i denna redovisning anges som avrundade cirkavärden eller som intervaller för att inte skapa en bild av exakthet.

Den kanske vanligaste felkällan är att det skett upprepad redovisning av samma uppgifter

- överrapportering. Upptäckta felaktigheter efter kontroller av kvaliteten i 2010 års rapportering har bland annat fått som konsekvens att värdena för 2010 i vissa fall ändrats i denna redovisning. En annan felkälla är det resultat som kan kopplas till insatserna, men som inte redovisats – underrapportering.

ANTALET INSATSER OCH GENOMSTRÖMNINGSTID

Det sammanlagda antalet insatser som beslutats under perioden september 2009 till och med 2011 är 36. Fyra insatser har pågått under alla tre åren. Under 2011 avslutades tre av dessa insatser.

Tabell 1. Antalet insatser 2009–2011.

	2009 *	2010	2011
Beslutade	16	8	12
Avslutade	2	11	10
Pågående från tidigare år	–	14	11
Pågående under året	16	22	23

*Från och med september.

Av tabell 1 framgår att relativt många av insatserna inleddes (beslutades) under 2009, vilket innebär att många av dem (14) pågick även 2010. Sammantaget pågick nästan lika många insatser under 2010 och 2011.

Den genomsnittliga tiden som insatserna har pågått är vid utgången av 2011 cirka nio månader – inklusive de insatser som pågick vid denna tidpunkt. Den kortaste insatsen pågick någon månad, och den längsta har vid utgången av 2011 pågått över två år.

BEDÖMNING AV RESULTATET

Utfallet för 2011 ger stöd för bedömningen att arbetet inom den myndighetsgemensamma satsningen har utvecklats och i huvudsak givit goda resultat. Det är dock mycket svårt att med säkerhet värdera resultatutvecklingen jämfört med 2010. Några huvuddrag har dock identifierats:

- Fler insatser har haft en tydligare inriktning mot ekonomiska brott.
- Utfallet för den tillgångsinriktade brottsbekämpningen bedöms ha förbättrats.
- Det har skett en ökning av antalet insatser som leds av annan myndighet än polisen, liksom av den tid andra myndigheter än polisen ägnar åt insatserna.
- Aktionsgruppernas rörlighet mellan regioner har ökat.
- Antalet åtalade och fängelsedömda personer har varit fler, medan antalet misstänkta och häktade personer var färre.

Det är ofta ett fåtal insatser av viss karaktär som står för merparten av resultatet för ett specifikt resultatmått. Till viss del kan utfallet sägas vara förbestämt utifrån vilka typer av insatser som beslutas, även om insatserna naturligtvis ofta ger oväntade resultat under tiden de pågår. Uppföljningen ger kunskap om vilka insatser som genererar vissa typer av resultat. Den kunskapen ökar förutsättningarna att styra urvalet av insatser.

21 Se bilaga 1.

Mervärdet av den myndighetsgemensamma satsningen är i första hand att aktionsgruppspersonal och myndigheter gemensamt deltar i brottsbekämpningen med ett åtagande att bidra till ett gemensamt resultat. Den myndighetsgemensamma satsningen bedöms att ha fortsatt att utvecklas och en ökad grad av samverkan kan konstateras.

I den löpande uppföljningen förekommer inte något mått på den brottslighet som förhindras genom aktiviteter i insatserna. Flera exempel finns på att grov brottslighet kunnat förhindras, men att detta inte återspeglas i statistiken. Det rör sig om flera fall av grovt våld med skjutvapen och sprängmedel som bedöms ha förhindrats genom preventiva ingripanden. Tillgångsinriktad brottsbekämpning som inte ger ett resultat i form av återtaget brottstutbyte kan ändå ha en viktig preventiv effekt, genom att det försvårar för kriminell verksamhet.²² Spaning eller hemliga tvångsmedel under en förundersökning ger också ett resultat i form av kunskap om kriminaliteten, dess aktörer och tillvägagångssätt utöver den kunskap som mer kortsiktigt leder till tillslag, gripanden och utredning av brott. Det bedöms även finnas många andra positiva resultat av de samverkande myndigheternas arbete i insatserna som inte fångas i uppföljningen.

Resultatet för bekämpningen av den grova organiserade brottsligheten är till stor del beroende av det arbete som utöver satsningen bedrivs vid myndigheterna. Hur det arbetet har utvecklats ingår inte i uppdraget för denna redovisning. Däremot antas även övrig bekämpning av grov organiserad brottslighet gynnas av det arbete som läggs ned inom den myndighetsgemensamma satsningen.

Större spridning av ansvaret för att leda beslutade insatser

En tydlig skillnad mellan arbetad tid i insatser beslutade av Operativa rådet under 2010 och 2011 är att personal från andra myndigheter än polisen står för en betydligt större andel av den arbetade tiden under det senare året. Under 2011 arbetade andra myndigheter än polisen 23 procent av all tid i insatserna, att jämföra med 12 procent 2010.

En jämförelse mellan perioderna före respektive efter juni 2010 visar att antalet inledda insatser under ledning av andra myndigheter än polisen ökat från 1 till 5²³, medan insatser under ledning av polisen har minskat från 20 till 11. Detta är en av huvudförklaringarna till den ökade nedlagda arbetstiden för andra myndigheter, eftersom majoriteten av den resurstiden redovisats i insatser ledda av andra än aktionsgrupperna.

22 Rapport 2011:20, Bekämpning av organiserad brottslighet, Utvärdering av den myndighetsgemensamma satsningen mot grov organiserad brottslighet, s 128.

23 I en av insatserna har ledningen av insatsen övergått från en aktionsgrupp till en annan myndighet än polisen.

24 Det redovisade antalet arbetade timmar ska ses som en minimitid för den tid som arbetats inom insatsen. Den faktiska tiden är större, dock osäkert hur mycket större.

Ökad myndighetsgemensam resursinsats

Tabell 2. Redovisade resurstimmar som arbetats i insatser beslutade av Operativa rådet 2009–2011 (avrundade cirkavärden).²⁴

	2009*	2010	2011
Resurstimmar	141 000	377 000	345 000

*Från och med september.

Det totala antalet redovisade arbetstimmar i insatser beslutade av Operativa rådet har minskat under 2011 i förhållande till 2010. I första hand är det polisen som redovisat färre timmar i insatserna. Förhållandevis många insatser med ledning av aktionsgrupper var i utrednings- och lagföringsfaser i början av 2011 eller avslutades i slutet av 2010 utan att nya insatser under ledning av dessa aktionsgrupper inleddes i början av 2011. Det är naturligt att det emellanåt blir vissa sådana mellanrum för resursinsatsen. En effekt av detta är att det i ökad utsträckning funnits resurser som efter behovsprövning har förstärkt arbetet i insatser inom andra regioner än hemmaregionerna. När aktionsgruppspersonalen inte arbetat i insatser beslutade av Operativa rådet har de till största delen istället arbetat med regionala insatser.

Under senare delen av året har den arbetade tiden i de pågående insatserna beslutade av Operativa rådet varit lika omfattande som under 2010.

Tabell 3. Redovisade resurstimmar uppdelat över respektive myndighet 2010–2011 (avrundade cirkavärden).

	Antal		Andel (%)*	
	2010	2011	2010	2011
Totalt	377 000	345 000	100	100
Polisen	333 000	265 000	88	77
-Aktionsgrupp	242 000	215 000	64	62
-Linjepersonal	91 000	50 000	24	15
Summa andra myndigheter	44 000	80 000	12	23
Ekobrottsmyndigheten	13 500	23 800	3,6	6,9
Tullverket	11 700	21 500	3,1	6,2
Skatteverket	5 300	14 800	1,4	4,3
Åklagarmyndigheten	9 800	14 600	2,6	4,2
Kustbevakningen	–	3 800	0,0	1,1
Säkerhetspolisen	1 100	440	0,3	0,1
Försäkringskassan	–	260	0,0	0,1
Kronofogdemyndigheten	270	220	0,1	0,1
Kriminalvården	2 000	100	0,5	0,0

*Baserat på de ej avrundade värdena.

Den arbetade tiden för andra samverkande myndigheter än polisen har totalt sett ökat mycket i förhållande till 2010. Det är främst Ekobrottsmyndigheten, Tullverket och Skatteverket som ligger bakom den stora ökningen. Ökningarna för dessa myndigheter hänger främst ihop med att de aktiviteter som skett i de insatser som varit under deras ledning. Åklagarmyndighetens resursinsatser har också ökat mycket. En delförklaring till detta är att det krävs fler åklagare i samma förundersökning. Orsaken kan ligga i behov av ökad säkerhet och att förundersökningarna är mer omfattande.

Polisens minskade antal redovisade timmar avser procentuellt sett främst linjepersonalen. Den minskade tiden för Kriminalvården och Säkerhetspolisen förklaras inte av att de arbetat i färre insatser, utan av att de i en insats vardera redovisade klart mer arbetad tid under 2010 än i någon insats 2011.

I fyra insatser har andra myndigheter än polisen stått för en majoritet av den arbetade tiden och i ytterligare fyra insatser har de stått för mer än 20 (21-33) procent av den redovisade arbetstiden. I två av dessa insatser har en aktionsgrupp inom polisen haft ansvaret att leda insatsen. I båda dessa har Tullverket stått för en stor resursinsats jämte polisen. Emellertid har polisen stått för 95 procent eller mer av den redovisade resurstiden i cirka hälften av de 34 insatserna som pågått under 2010 och 2011.

Samverkan kan också vara olika bred, i den meningen att antalet myndigheter som samverkar varierar. Det har redan nämnts att dopningshärvan och Södertäljeinsatsen omfattat en bred myndighetssamverkan. Bland de insatser som inletts under 2011 kan särskilt nämnas en insats inriktad mot grov ekonomisk brottslighet som omfattat en särskilt bred samverkan, där fem myndigheter arbetat tillsammans för att skapa förutsättningar att ingripa mot brottsligheten med ett helhetsgrepp om tillvägagångssätt och utbredning.

Ökad rörlighet mellan regioner

Under 2011 har en betydande andel (39 %) av den redovisade arbetstiden varit förlagd till insatser som inte varit under ledning av aktionsgruppen i hemmaregionen, främst i insatser som varit under ledning av aktionsgrupper i andra polisregioner, men även i insatser som leds av andra myndigheter. Jämförelsevis redovisades en klar majoritet (90 %) av resurstiden 2010 för respektive aktionsgrupp i insatser som de själva haft ansvaret att leda i hemmaregionen. De tre större rörelserna av aktionsgruppspersonal under 2011 har avsett förstärkningar där tre aktionsgrupper utanför de tre storstadsregionerna medverkat vid insatser i de tre storstadsregionerna.

Färre misstänkta och häktade personer

Tabell 4. Misstänkta och häktade personer 2009–2011 (avrundade cirkavärden).²⁵

	2009*	2010	2011
Misstänkta	150	310	220
Häktade	70	160	80

*Från och med september.

Både antalet misstänkta och häktade personer har varit mindre under 2011 än 2010. Under 2010 förekom ett förhållandevis stort antal misstänkta personer i två insatser där många av personerna befunnit sig i periferin av insatsens huvudsakliga fokus.

Antalet häktade personer har varit betydligt färre 2011. Det ska ses mot bakgrund av det stora antalet häktade personer under 2010 i den så kallade dopningshärvan. Över en tredjedel av de häktade 2010 och över hälften 2009 kan hänföras till denna insats.

Insatserna under 2009 karakteriseras till stor del av att vara anpassade till behovet av "att komma igång" med arbetet och få aktionsgrupperna att fungera tillsammans och med andra viktiga parter i den myndighetsgemensamma satsningen. I förhållande till senare insatser tillkom det många personer misstänkta för brott i ett tidigt skede. Det hänger ihop med att man redan innan insatserna i hög grad arbetade aktivt med de personer och den brottslighet som då fokuserades, vilket innebär att tiden mellan insatsens inledning och tillslag var förhållandevis kort.

En annan omständighet som kan förklara det lägre antalet häktade 2011 än 2010 är att flera insatser pågått med misstänkta personer som mer långsiktigt varit föremål för olika brottsbekämpande aktiviteter inom ramen för förundersökning. Det innebär att tiden från det att personer misstänks för brott, tillslag sker och häktning kan bli aktuell genomsnittligt har blivit längre under 2011.

Fler åtalade och fängelsedömda samt sammantaget längre påföljder

Parallellt med att antalet misstänkta och häktade personer varit färre under 2011, var antalet åtalade personer i tingsrätten fler och den utdömda fängelse tiden längre. En förklaring till detta är att flera insatser varit i en lagföringsfas än under 2010. Den stora ökningen av antalet åtalade personer förklaras främst av de många åtalade som ingått i dopningshärvan.

²⁵ Olika kvalitetssäkringsrutiner till trots kan det inte uteslutas att det fortfarande finns dubbelräknade personer i statistiken.

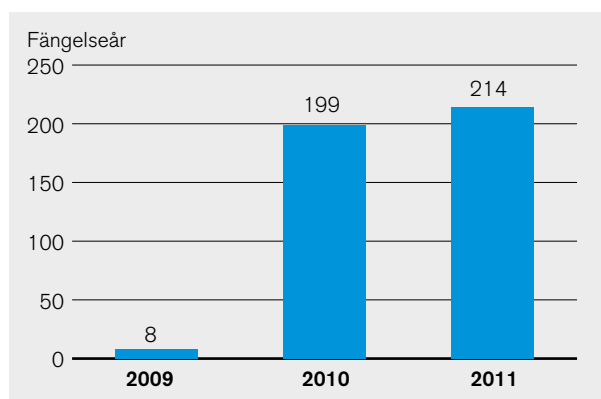
Tabell 5. Åtalade och fängelsedömda personer 2009–2011.

	2009*	2010	2011
Åtalade**	6	86	133
Fängelsedömda	4	63	69

* Från och med september.

** Antalet åtalade förs in i statistiken samtidigt som redovisningen av domslutet.

Figur 2. Antalet utdömda fängelseår i tingsrätten åren 2009 (från september), 2010 och 2011

Utfallet för 2009 baseras på tre tingsrättsdomar i tre insatser. För 2010 rör det sig om sammanlagt 21 domar i 12 insatser. Under 2011 bygger statistiken på 16 domar i 11 insatser.

Stora skattehöjningar

Främsta skälet till ett mer påtagligt resultat 2011 (högre penningbelopp) jämfört med 2010 är de rapporterade beslutade skattehöjningar som skett i insatser under 2011. Det högre värdet för 2010 avseende yrkanden är till stor del att hänföra till helikopterrånet. Även det högre beloppet för skadestånd under 2010 är avhängigt utfall av domen i denna insats. I de belopp som redovisats i tabell 6 ingår inte de åtgärder, aktiviteter och utfall som kan föras tillbaka mot arbetet vid Ruc i andra ärenden än de som lett till insatser beslutade av Operativa rådet.

Tabell 6. Resultat av tillgångsinriktad brottsbekämpning (avrundade cirkavärden i kronor) 2010 och 2011.

	2010	2011
Förverkandeyrkanden och andra yrkanden	46 500 000	18 500 000
Säkrade tillgångar	3 700 000	2 600 000
Förverkade tillgångar efter domstolsbeslut	100 000	1 400 000
Skadestånd efter domstolsbeslut	12 000 000	4 000 000
Betalningsskyldighet till staten efter domstolsbeslut	–	1 050 000
Beslutade skattehöjningar	–	250 000 000

Förverkade tillgångar efter beslut i domstol utgör fortfarande ett lågt penningbelopp i förhållande till de yrkade beloppen. De beslutade skattehöjningarna ger upphov till en fordran mot de personer som omfattats av dessa domar och beslut. Att det uppkommer en fordran eller skuld tidigt i insatserna utgör en förutsättning för att bedriva tillgångsinriktad brottsbekämpning mot de som är målpersoner i insatsen. I de fall fordran uppkommer och tillgångar inte kan säkras i insatsen utgör den en förutsättning för att även efter det att insatsen är avslutad kunna arbeta tillgångsinriktat mot dessa personer. Det är främst beslut i två av insatserna som ligger bakom de höga beloppen för skattehöjningar – en insats ledd av Ekobrottsmyndigheten avseende en omfattande mängd obeskattad tobak samt Södertäljeinsatsen.

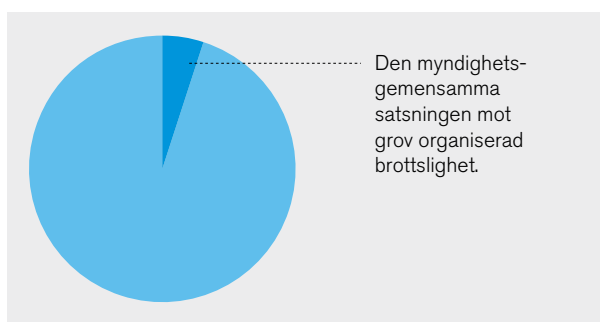
Utöver det som anges i tabell 6 har det under 2011 även gjorts beslag av kontanter, fordon och stöldgods som sammanlagt värderas till drygt två miljoner kronor. Även 2010 gjordes sådana beslag, som enligt angivna belopp uppgick till drygt en halv miljon kronor. Utöver dessa beslag som värderats i pengar har det även gjorts stora beslag av livsmedel, ädelmetaller med mera.

De penningbelopp och de åtgärder som redovisats som ett utfall i samband med insatser beslutade av Operativa rådet utgör endast en delmängd av det totala resultatet för tillgångsinriktad brottsbekämpning vid de tio myndigheterna.

Beloppen som redovisas som utfall av den myndighetsgemensamma satsningen kan i vissa fall förefalla låga i förhållande till de summor som redovisas av respektive myndighet. Delar av det resultat som redovisas utanför den myndighetsgemensamma satsningen har ändå påverkats av de aktiviteter som skett inom den myndighetsgemensamma satsningen. I en del fall rör det sig om ett fortsatt arbete som tagit vid efter det

att insatserna avslutats vid Operativa rådet, i andra fall är det arbete som pågått vid sidan av eller som en konsekvens av aktiviteter inom en insats. Det myndighetsgemensamma arbetet bedöms även skapa en bättre grund för att återta brottsutbyte hos myndigheterna överlag. (Observera att figur 3 visar på en fiktiv andel.)

Figur 5. Fiktiv bild av den myndighetsgemensamma satsningens del i det totala arbetet mot tillgångsriktad brottsbekämpning vid de samverkande myndigheterna

För att få en rättvisande bild skulle man emellertid behöva en förbättrad uppföljning av de resultat som uppnåtts hos de samverkande myndigheterna. Myndighetssamarbete och arbete för att återta brottsutbyte kan ske i alla ärenden som gäller grov organiserad brottslighet. Det mervärde som satsningen givit när det gäller arbetet med brottsutbyte bör därför ses i ett vidare perspektiv, till exempel genom att man analyserar årsredovisningarna för de medverkande myndigheterna.

Beslag av narkotika och dopningsmedel

Under 2011 gjordes beslag av narkotika eller dopningsmedel i fyra av de pågående insatserna. År 2010 förekom sådana beslag i åtta insatser och under 2009 i fem av insatserna. Narkotikabeslagen utgörs främst av amfetamin och cannabis.

Sedan starten 2009 har mer omfattande beslag (motsvarande grovt narkotikabrott) av amfetamin gjorts i fem insatser, varav en insats under 2011. I lika många insatser (fem) har det gjorts omfattande beslag av cannabis. Sammanlagt har cirka 76 kilo amfetamin respektive cirka 97 kilo cannabis beslagtogs under perioden september 2009 till och med 2011 (se bilaga 2). Övriga narkotikabeslag är av den omfattningen att det handlar om eget bruk eller överlåtelse av mindre kvantiteter narkotika, mestadels kokain och marijuana.

Därutöver beslagtogs bland annat en omfattande mängd dopningsmedel under 2009 i dopningshärvan och mindre mängder har tagits i beslag i ytterligare några insatser. Det förekommer även beslag av preparat för medicinska ändamål, främst lugnande medel.

Dessutom har det 2011 i anslutning till insatserna gjorts ganska stora beslag i andra länder av amfetamin och en omfattande mängd prekursorer²⁶ respektive ett stort antal narkotikaklassade tabletter. Dessa beslag ingår inte på ett självklart sätt i resultatet av insatserna. Ändå är det viktigt att framhålla detta.

Fler beslagtagna vapen

Under 2011 redovisades beslag av 9 automatvapen och 43 pistoler/revolvrar. Beslagen var koncentrerade till främst två av insatserna. Dessutom har det gjorts beslag av sprängmedel i två insatser, i ett av fallen med en mer konkret misstanke om att det skulle användas i kriminellt syfte.

År 2010 gjordes beslag av vapen i ungefär lika många insatser, men antalet vapen var lägre – 4 automatvapen och 13 pistoler. Under 2009 beslagtogs ett mindre antal vapen i tre insatser (se bilaga 2). Under båda åren har sprängmedel beslagtogs i en insats.

Sammantaget har beslagen av vapen i huvudsak varit koncentrerade till fyra av insatserna. Det har rört sig om beslag som har gjorts vid tillslag mot lokaler och egendom som disponeras av kriminella konstellationer. I uppföljningen av insatserna har det i några fall betonats att det varit svårt att med rådande lagstiftning binda misstänkta personer till vapenbrott i samband med dessa beslag.

Utöver skjutvapen och sprängmedel har ammunition, knivar och andra vapen beslagtogs.

Internationellt arbete

Under 2011 har det skett omfattande internationellt samarbete i tre insatser och med enstaka länder i ytterligare tre. I några insatser därutöver förekom kontakter med enbart ett land. Året dessförinnan förekom omfattande internationell samverkan i fem insatser.

Danmark, Holland och Belgien samt några länder på Balkan är de som främst har omfattats av samarbete eller samverkan. Av inrapporterade uppgifter framgår att Europol haft betydelse för sammantaget sex insatser. Vid uppföljning av insatser har det konstaterats att en väl förberedd internationell samverkan är en förutsättning för att uppnå framgång i arbetet mot de mest kvalificerade kriminella aktörerna.

²⁶ Kemiska ingredienser som är en del av legal tillverkning men som kan användas vid framställning av narkotika.

Arbetet med tillgångsinriktad brottsbekämpning

Det redovisade resultatet gäller endast för de insatser som beslutats av Operativa rådet. De åtgärder och insatser som skett under året har emellertid inte bara lett till ett utökat arbete för att återta brottsutbyte i de insatser som beslutas av Operativa rådet eller handlagts vid Ruc. De skapar även en bättre grund för att återta brottsutbyte hos myndigheterna över lag.

ARBETET INNAN ETT ÄRENDE BESLUTAS I OPERATIVA RÅDET

Arbetet med myndighetssamverkan och tillgångsinriktad brottsbekämpning har utvecklats under 2011. Underrättelsearbetet vid de regionala underrättelsecentren har nu pågått under en längre tid, man har blivit bättre på att välja ut lämpliga ärenden och att ta tillvara den information som inhämtas. Rutinerna och metoderna har förbättrats.

Återkopplingen från de myndigheter som ingår i den gemensamma satsningen visar att samverkan mot grov organiserad brottslighet öppnat kontaktvägar och skapat en tydligare helhetsbild. Denna helhetssyn utvecklar linjearbetet på ett positivt sätt hos de samverkande myndigheterna. Satsningen har skapat nya arenor som givit bra grundförutsättningar för en utvecklad samverkan och kunskapsöverföring.

ARBETET I ÄRENDEN BESLUTADE I OPERATIVA RÅDET

Även inom den operativa fasen av de ärenden som beslutats av Operativa rådet kan man se en ökad användning av de olika myndigheternas kompetenser.

- De insatser som beslutats av Operativa rådet har under året fått en tydligare fokusering mot den myndighetssammansatta inriktningen.
- Fler myndigheter har varit aktiva i att initiera och delta i de insatser som beslutats.

Det är på det här området man sett det största behovet av utveckling. Exempelvis att i större omfattning regelmässigt involvera fler av de samverkande myndigheterna i ärendena. Operativa rådet har därför beslutat

- att ett inledande möte ska hållas i samtliga insatser som beslutas och att alla de myndigheter som är aktuella för att samverka ska kallas
- att det i varje aktionsgrupp ska finnas någon med särskild kunskap om tillgångsutredning.

ARBETET I DE ENSKILDA MYNDIGHETERNA

Under 2011 har medvetenheten om möjligheterna till samverkan ökat inom myndigheterna. En satsning på olika rutin- och metodförbättringar samt utbildningsinsatser för att sprida kunskaperna till de enskilda medarbetarna har gjorts. De flesta har även planerat in ytterligare informations- och utbildningsinsatser under 2012 för att bli ännu bättre.

Det finns många exempel från de samverkande myndigheterna på hur de internt gjort förändringar för att arbeta tillgångsinriktat, både i den myndighetssammansatta satsningen och i det egna linjearbetet. Nedan följer ett antal exempel.

Ekobrottsmyndigheten har under 2011 haft en arbetsgrupp som sett över myndighetens arbete på området och initierat ytterligare förbättringar och effektiviseringar. Samverkan har främst skett genom den myndighetssammansatta nationella funktionen för brottsutbytesfrågor som på olika sätt vidtagit åtgärder för att sprida kunskap.

Försäkringskassan har genom den myndighetssammansatta satsningen utvecklat sin kontrollverksamhet. Ny information och snabbare kommunikationsvägar har inneburit en bättre möjlighet till kontrollutredningar bland annat vad gäller assistansbedrägerier. Man har också, tillsammans med Skatteverket, fått till stånd en förändring i hanteringen vid återkrav. Detta har inneburit att en återbetalningsskyldig person inte längre får ut överskjutande skatt. Kronofogdemyndigheten hinner då utmäta den överskjutande skatten för Försäkringskassans fordran.

Kronofogdemyndigheten har inrättat en jour för att dygnet runt kunna bistå andra myndigheter i arbetet med att utmäta och säkerställa tillgångar som annars skulle återställts till personer med anknytning till grov organiserad brottslighet. Kronofogdemyndigheten har också tillsammans med Åklagarmyndigheten påbörjat arbete med att utveckla och effektivisera samordningen vad avser kvarstadsärenden i brottmål.

Kustbevakningen har utvecklat sin underrättelse- och spaningsverksamhet och ser en stor utvecklingspotential kring styrkande av besittningsrätten av fritidsbåtar i de fall målvakter och fiktiva ägare används för att undanhålla tillgången.

Polisen har bland annat arbetat med att föra ut samverkan och tillgångsinriktad brottsbekämpning utanför arbetet i Ruc och aktionsgrupperna. Man har även arbetat för att i aktionsgrupperna och linjearbetet bli bättre på att ta tillvara den information som inhämtats vid Ruc.

Skatteverket har arbetat med metoder för att bättre ta tillvara myndighetens borgenärsresurs. Detta har medfört att man utöver betalningssäkring också riktat in sig på talan om företrädaransvar och ansökan om konkurs för statens räkning.

Tullverket har genom utbildning och framtagande av checklistor ökat medvetenheten hos medarbetarna vid husrannsakingar och spaningsoperationer. Detta i syfte att säkerställa att medarbetarna uppmärksammar sådant som kan vara av vikt för att så småningom säkra tillgångar eller återta brottsutbyte.

Åklagarmyndigheten har utvecklat brottsutbytesfrågorna genom bland annat metod- och kompetensutvecklingsinsatser samt ett bättre utnyttjande av de finansiella utredare som anställdes 2010. En nationell samordningsfunktion har inrättats för nationella och internationella ärenden. Arbetet vid Eurojust har förstärkts.

Kustbevakningen har sammanfattat årets resultat på ett sätt som väl stämmer in med vad övriga myndigheter har förmedlat:

”Ärenden som tidigare stannade vid kajkanten har nu fått en fortsättning.”

Underrättelseverksamheten vid Nuc och Ruc

VERKSAMHETEN VID NUC

Arbetet att tillsammans med de samverkande myndigheterna²⁷ formerna Nuc startade under 2009. Det är dock under 2011 som organisationen kring Nuc etablerats och strukturerna blivit klara. Detta innebär att något resultat för Nuc är svårt att redovisa. Redovisningen för år 2011 omfattar därför de uppdrag som Nuc har. De två huvuduppdragen som Nuc genomfört under året är att

1. ta fram en myndighetsgemensam lägesbild över den grova organiserade brottsligheten
2. samordna den myndighetsgemensamma underrättelseverksamheten.

Den myndighetsgemensamma lägesbilden redovisades för Samverkansrådet av Nuc under 2011, där den även beslutades. Lägesbilden utgör sedan en grund för den myndighetsgemensamma inriktningen inför 2012. I lägesbilden framkom även problemställningar som Nuc har ett fördjupat uppdrag att arbeta vidare med.

Samordningen av den myndighetsgemensamma underrättelseverksamheten har under året bland annat inneburit att Nuc arbetat med att bedöma strategiska personer som nominerats av de samverkande myndigheterna. Bedömningen har haft sin grund i den beslutade inriktningen med kapacitetsgraderingen. Nuc har inom ramen för detta uppdrag även arbetat fram en fiktiv person, med exempel på hur denne kan vara aktuell för myndighetsgemensam samverkan.

I uppdraget att samordna den myndighetsgemensamma underrättelseverksamheten ingår även andra uppdrag som ska genomföras tillsammans med Ruc:

- Att samordna informationsflödet mellan Nuc och Ruc och mellan olika Ruc²⁸.
- Ta fram metoder för att bedöma strategiska personer och utveckla ett sätt att arbeta mot dessa personer.
- Ett uppföljningsuppdrag, tillsammans med Ruc, som innebär att de ska inhämta, sammanställa och kvalitets-säkra det uppföljningsbehov som finns av det myndighetsgemensamma underrättelsearbetet.
- Metodutveckling är ytterligare ett uppdrag som innebär att Nuc ska samordna och leda arbetet med metodutveckling av det myndighetsgemensamma underrättelsearbetet.

Ruc samarbetar med Nuc i dessa uppdrag och arbetar i övrigt enligt de regionala behov som finns inom respektive ansvarsområde utifrån varje styrgrupps beslut. Om det uppstår behov

av hjälp/samordning som faller utanför ramen för uppdragen ska beställning/begäran lämnas till respektive styrgrupp för Ruc eller Nuc.

VERKSAMHETEN VID RUC

Verksamheten vid Ruc följs upp genom enkäter till Ruc-samordnarna i de sju regionerna²⁹ med frågor av både kvantitativ och kvalitativ karaktär. Det som följs upp är

- de ärenden som pågått under året och hur de handlagts vid Ruc
- den representation och bemanning som finns vid Ruc samt hur frekvent och på vilket sätt myndigheter deltar i arbetet.
- exempel på effekter av arbetet vid Ruc i form av rättsliga åtgärder och återtaget brottstutbyte med mera.

Samtliga Ruc består av handläggare från Polisen, Skatteverket, Tullverket, Kronofogdemyndigheten, Försäkringskassan, Säkerhetspolisen och Kriminalvården. Kustbevakningen representeras i handläggargruppen vid samtliga utom ett Ruc. Alla handläggargrupper har också representation från Finanspolisen vid Rikskriminalpolisen. Personal från Migrationsverket finns med som handläggare vid fyra Ruc och från Ekobrottsmyndigheten respektive länsstyrelserna vid tre – i samtliga tre fall finns representation i de tre storstadsmyndigheternas Ruc.

BESLUTAT OCH FAKTISKT ARBETE I RUC

Arbetet i handläggargrupperna kan antingen ske på plats i gemensam lokal (vid polisen) eller genom arbete på distans. Typiskt sett består den beslutade närvaron för 2011 i respektive Ruc i genomsnitt av ungefär två till tre heltidsnärvarande poliser, en heltidsnärvarande från Skatteverket (främst från skattebrottsenheten), en halvtid för Tullverket respektive Kustbevakningen, en dryg halvtid i storstadsmyndigheterna för Ekobrottsmyndigheten och cirka 20 procents närvaro för Försäkringskassan respektive Kronofogden. Resterande myndigheter har ett beslutat deltagande mellan 0 och 10 procent. Den sammanlagda beslutade närvaron motsvarar i genomsnitt fem till sex heltidsnärvarande handläggartjänster.

Den faktiska närvaron i Ruc är generell sett lägre än den beslutade. Polisens närvaro är dock ungefär som beslutad. För Skatteverket, Tullverket, Kustbevakningen, Ekobrottsmyndigheten och Kriminalvården har det förhållandevis ofta blivit en mindre närvaro än den beslutade. Orsaken är främst engagemang i annat arbete och utbildningar vid den egna

²⁷ I detta forum ingår även Migrationsverket.

²⁸ Handlingsplan för 2012, Fastställd av styrgruppen för Nuc den 14 december 2011.

²⁹ Rikskriminalens Ruc, liktydigt med Nuc, har inte ingått i utskicket. Orsaken är att deras funktion skiljer sig från de övriga på ett sådant sätt att det inte ansetts motiverat att ställa samma frågor till dem som till de övriga Ruc.

myndigheten. Distansarbete ersätter ibland frånvaron. Till viss del hänger den faktiska närvaron i förhållande till den beslutade ihop med karaktären på de ärenden som har handlagts och de särskilda behov som uppstår utifrån ärendena.³⁰ Det tycks dock finnas en utmaning att lösa i hur representationen i handläggargruppen ska förenas med åtaganden för den egna myndigheten.

Representationen i styrgruppen följer ungefär samma övergripande mönster som för handläggargruppen avseende vilka som är representerade fullt ut alternativt ofta respektive mer sällan alternativt inte alls. En skillnad är dock att Åklagarmyndigheten, genom internationella åklagarkammaren, är representerade – i de flesta fall fullt ut alternativt ofta. Vid Ruc i storstadsmyndigheterna finns åklagare från Ekobrottsmyndigheten representerade fullt ut alternativt ofta.

ANTALET ÄRENDEN SOM HANDLAGTS I RUC

Tabell 7. Ärenden som handlagts under året vid Ruc.

	2010	2011
Pågående under året	102	96
Initierade under året	78	67
Avslutade under året	61	58

För 2010 redovisades ungefär 100 pågående ärenden vid de sju Ruc. Antalet var ungefär detsamma under 2011, om än något lägre. Liksom år 2010 var huvudbrottet för inriktningen på ärendena främst ekonomiska brott/bedrägeribrott, följt av narkotikabrott och våldsbrott. Det har blivit en tydligare dominans av ekonomiska brott/bedrägeribrott som huvudbrott. Narkotikabrott är fortfarande vanligare än våldsbrott som huvudbrott – bortsett från huvudbrotten har dock narkotikabrott blivit mindre vanligt som ett av de brott som ärendet inriktats mot. Under båda åren förekommer även ärenden som varit inriktade på vapenbrott, grova smugglingsbrott, korruptionsbrott och utpressning.

Av de ärenden som pågått vid Ruc under 2011 har 12 lett till insatser beslutade av Operativa rådet.

VEM INITIERAR, OCH VEM TAR EMOT ÄRENDENA?

Polisen och Skatteverket är de som initierat flest ärenden. Därefter följer Försäkringskassan, Tullverket och Kustbevakningen. Det förekommer även ärenden som initierats av Ekobrottsmyndigheten och Kronofogdemyndigheten – emellertid i mindre utsträckning än 2010. Det är ganska vanligt att Ruc själva anges som initiativtagare till ärenden.

Det är också Polisen och Skatteverket som i huvudsak är de primära mottagarna av ärendena från Ruc, i stort sett är dessa båda myndigheter lika vanliga mottagare. Därefter är det Försäkringskassan och Kronofogdemyndigheten som är de vanligaste mottagarna. Det ska tilläggas att när frågan uppkommer om förundersökning ska inledas överlämnas ärendena alltid till åklagare för prövning.

Effekter av arbetet i Ruc

Det har inte gjorts något försök att mer ingående undersöka effekterna av arbetet i Ruc. Sammantaget har de ärenden som handlagts i Ruc, och inte lett till en insats beslutad av Operativa rådet, oftare lett till att tillgångar säkrats och återtagits jämfört med de insatser som beslutats av Operativa rådet. Särskilt Försäkringskassan är en mer påtaglig aktör sett till ärenden som arbetats upp i Ruc. Resultatet av deras arbete avser stoppade utbetalningar och återkrav kopplat till bidrag. En betydande del av det säkrade och återtagna brottsutbytet består av Skatteverkets beslutade skattehöjningar respektive betalningssäkringar sedermera beslutade av förvaltningsdomstol.

30 Till exempel är riktlinjerna för Kustbevakningens närvaro i Ruc att de ska delta i ärenden med maritim koppling.

Kvalitativa slutuppföljningar

Kansliet för Samverkansrådet och Operativa rådet har under året 2011 påbörjat arbetet med att genomföra kvalitativa slutuppföljningar av de insatser som avslutats av Operativa rådet.

BAKGRUND

Enligt beslut³¹ av Operativa rådet ska samtliga insatser som genomförts och avslutats efter beslut av Operativa rådet följas upp. Av beslutet framgår bland annat:

”Resultatet av uppföljningen ska sammanställas på ett sådant sätt att det går att göra en jämförelse med andra liknande uppföljningar av insatser beslutade av Operativa rådet och även kunna utgöra en del i en kunskapsbank inför kommande insatser.”³².

Målgruppen är primärt personer vid de samverkande myndigheterna som är engagerade i den myndighetsgemensamma satsningen mot grov organiserad brottslighet.

GENOMFÖRANDE

Under året har Kansliet slutfört fyra kvalitativa slutuppföljningar. De fyra insatser som varit föremål för slutuppföljningarna har bedrivits under tidigare år men följts upp under 2011. Under året har slutuppföljning påbörjats för ytterligare fem insatser.

Redogörelserna i denna redovisning berör huvudsakligen slutsatser från de fyra färdiga slutuppföljningarna men till del även sådant som framkommit i de fem uppföljningar som nu håller på att sammanställas. Det som redovisas i detta avsnitt är sådant som framkommit vid intervjuer med personer som deltagit i respektive insats. Synpunkter och åsikter kan således vara individuella och behöver inte representera den myndighetsgemensamma satsningen i stort.

SLUTSATSER

De fyra uppföljda insatserna har letts av aktionsgrupper i följande polisregioner: Bergslagen, Stockholm, Väst och Syd. Samtliga insatser har dragits med ”barnsjukdomar” eftersom de varit den första, eller en av de första, insatserna vid dessa aktionsgrupper.

Uppföljningen av de fyra insatserna visar på stora skillnader dem emellan, men också många likheter. Skillnaderna avser främst insatsernas olika omfattning, grundläggande karaktär och resultat. Likheterna består främst i att många av utmaningarna på många sätt ändå varit desamma:

- *Vikten av vägledande underrättelsematerial.* Ett bra underrättelsematerial är viktigt inte bara för det operativa arbetet utan även för att Operativa rådet ska kunna fatta rätt beslut om vilka insatser som bör drivas inom den myndighetsgemensamma satsningen.
- *Aktionsgruppernas sammansättning.* En uppfattning som framförts är att aktionsgruppernas sammansättning är för statisk och att den i stället bör vara mer projektbaserad. Samtidigt framhålls även styrkan i att ha den fasta gruppen som är väl inarbetad och redan har klara kontaktvägar.
- *Rollen för polisens kriminalunderrättelsetjänst och Ruc.* Deras respektive betydelse i det löpande arbetet vid upparbetande av insatser behöver tydliggöras. I dag ser detta olika ut i de olika polismyndigheterna, vilket också är naturligt då myndigheterna själva styr över arbetet som bedrivs i dessa forum.
- *Åklagarnas roll.* Det framhålls att åklagarna ska vara särskilt utsedda, offensiva och gärna två för att minska sårbarheten. Detta lever åklagarna till stor del upp till i dag. Förundersökningarna inom insatserna ska som regel drivas av åklagare från någon av de tre internationella åklagarkamrarna. I några insatser har även andra åklagare arbetat, detta varierar från insats till insats beroende på behovet.
- *Utveckling av teknik för att underlätta samverkan.* Regelverk och teknik utgör hinder för informationsdelning. Gemensam teknisk plattform mellan myndigheterna saknas. I dagsläget uppkommer svårigheter när myndigheterna ska arbeta tillsammans i form av att ge behörigheter samt tillträde till lokaler och till olika system. Problematiken berör både tekniska möjligheter och lagstiftning, samt i vissa delar förvaltningsbeslut inom myndigheten.
- *Tidig identifiering av samverkanspartner.* Betydelsen av att nödvändiga samverkanspartners identifieras i tidigt skede och att samplanering sker under arbetets gång har framhållits vid flera av intervjuerna. Detta avser både samverkan mellan myndigheterna inom satsningen och internationell samverkan. Det är ofta viktigt att det finns ett väl fungerande internationellt samarbete innan en insats inleds. Styrkan i att använda Eurojust och Europol med dess upparbetade vägar betonas.
- *Kunskapsspridning och kompetensökning.* Satsningen har lett till en stor kunskapsspridning mellan de olika myndigheterna. Detta anges ha ökat både individernas kunskapsnivå och kunskapen om respektive myndighets förmåga att arbeta mot grov organiserad brottslighet utifrån sina förutsättningar och med sina specifika verktyg.

31 Beslutsprotokoll från Operativa rådet, 2010-08-25.

32 A.a.

-
- *Kunskap och kompetensspridning om tillgångsriktad brottsbekämpning.* Totalt sitter samtliga tio samverkande myndigheter på stor kunskap om tillgångsriktad brottsbekämpning. Nu är utmaningen att sprida kompetensen mellan myndigheterna och att utveckla särskilda samordnande roller som hittills har saknats. Exempelvis har varje aktionsgrupp utsett särskilda tillgångsutredare som ska utbildas inom området.
 - *Kvalitativa mått kompletterar de kvantitativa måtten.* Det har framförts att kvalitativa mått på verksamheten behövs som ett komplement till den kvantitativa uppföljningen.
 - *Lagstiftningen ger goda möjligheter till effektivt arbete.* Det har framförts att lagstiftningen i stort ger goda möjligheter för ett effektivt arbete, det viktiga anses vara användandet av de verktyg som finns. Det framkommer dock synpunkter på att vissa förändringar av rådande lagstiftning skulle underlätta arbetet och öka möjligheterna till framgångar inom den myndighetsgemensamma satsningen.
 - *Översyn av lagstiftningen om avlyssning i olika it-miljöer efterfrågas.* Det har framkommit förslag om en översyn av lagstiftningen kring avlyssning i olika it-miljöer. Ett annat återkommande önskemål om utvidgning av lagstiftningen berör möjligheten att kunna få beslut om avlyssning på person istället för telefonnummer. Målpersonerna byter ofta nummer vilket innebär administrativt arbete för att få nytt beslut. Under denna tid kan värdefull information missas.
 - *Skärpta straff för vapenbrott efterfrågas.* Viss frustration har framkommit kring lagstiftningen om grova vapenbrott – en översyn och även skärpta straff efterfrågas. Det upplevs att många kriminella innehar vapen, men det finns problem med att få en person dömd för vapenbrott. Problemet ställdes på sin spets när vapen hittades i en lokal men inga fingeravtryck fanns på vapnet och den ansvariga för lokalen förnekade kännedom om vapnet. I detta fall ledde det till att ingen kunde dömas för olaga vapeninnehav.

Brå-rapport: Utvärdering av den myndighetsgemensamma satsningen

BAKGRUND

Den myndighetsgemensamma satsningen mot grov organiserad brottslighet är på många sätt unik då en så bred och långsiktig myndighetssamverkan aldrig tidigare genomförts. Detta innebär en utmaning under de första åren då flera myndighetskulturer möttes för att skapa en gemensam plattform för strategisk inriktning och operativa vägval. Det har sedan tidigare funnits ett väl fungerande samarbete mellan myndigheterna, men detta har till stora delar byggts på personliga kontakter eller lokala strukturer. Satsningen är unik också ur detta perspektiv då den nu skapat samsamarbetsstrukturer som är nationella, gemensamma och långsiktiga.

De samverkande myndigheterna enades tidigt om att skapa förutsättningar för att bli en gemensamt lärande organisation. Samverkan ska ske avseende strategiska och operativa uppdrag men också avseende spridning av kunskaper och metoder mellan myndigheterna. Samverkansrådet fattade därför redan efter första året beslut om att beställa en utvärdering av Brå för att tidigt få idéer och synpunkter på hur verksamheten skulle kunna utvecklas på ett effektivt sätt.

Från augusti 2010 fram till december 2011 genomförde Brå utvärderingen av den myndighetsgemensamma satsningen mot grov organiserad brottslighet. Utvärderingen hanterar satsningens första ett och ett halvt år, det vill säga arbetet från augusti 2009 till december 2010, främst med inriktning på de insatser som pågick under 2010.³³

BRÅS REKOMMENDATIONER

Utvärderingen beskriver arbetet inom den myndighetsgemensamma satsningen från det strategiska arbetet med fastställande av inriktning och kriterier till det operativa arbetet, allt från underrättelsestadiet till genomförande av insats, för att slutligen beröra uppföljningen av satsningen. Brå avslutar bland annat med att lämna tre förslag och rekommendationer, även kallade vägval inför framtiden. Vägvalen innebär ett ställningstagande till om satsningen ska bedrivas genom nationell styrning, regional styrning eller genom en kombination av dessa. Samverkansrådet fattade redan i oktober 2011 beslut om att den myndighetsgemensamma satsningen framöver ska fortsätta att bedrivas med en nationell inriktning.

FORTSATT UTVECKLING 2011 OCH ÖKAD SAMVERKAN

Verksamheten har fortsatt att utvecklas under 2011 vilket innebär att Brås rekommendationer inte har utgått från den verksamhet som bedrivits under senaste året, som bland annat den ökade samverkan mellan myndigheterna. Det första året präglades mycket av att finna former för arbetet. Polisen, som tidigare samarbetat inom det förra Operativa rådet, hade naturligt en större erfarenhet och vana, vilket resulterade i att de insatser som bedrevs under första året i huvudsak var initierade av polisen. Under det senaste året har detta ändrats och ett ökat antal insatser har initierats av någon annan än polisen. Då aktionsgrupperna var nybildade och första åren präglades av uppstart och samträning så fick många insatser regionala inslag, vilket är ett förhållande som ändrats under 2011.

Underrättelseverksamheten var tidigt väl fungerande i Ruc, vilket Brå beskriver. Det berodde till del på att de tre storstadscentren sedan tidigare funnits på plats och redan arbetat upp rutiner. Under 2011 har Nuc hittat sin form, vilket innebär att den kompetens och kunskap som finns inom Ruc nu kommer att omhändertas och ge ett bättre nationellt helhetsgrepp över underrättelseverksamheten inom satsningen.

Kansliet för Samverkansrådet och Operativa rådet har i uppdrag från Samverkansrådet att säkerställa att Brås förslag och vägval tas om hand. Detta kommer ske under 2012, då två arbetsgrupper ska sättas samman för att omhänderta rapporten på ett heltäckande sätt. Åtgärdsförslagen från grupperna kommer sedan att presenteras för Samverkansrådet våren 2012.

33 Rapport 2011:20, Bekämpning av organiserad brottslighet, Utvärdering av den myndighetsgemensamma satsningen mot grov organiserad brottslighet, s 7ff.

Reflektion och framåtblick från Operativa rådet

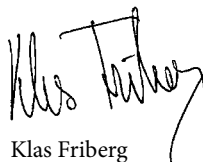
Verksamhetsåret 2012 är redan i full gång. Arbetet inom den myndighetsgemensamma satsningen mot grov organiserad brottslighet (GOB) präglas av uthållighet och långsiktighet för att nå de gemensamma målen. Uthållighet hos alla samverkande aktörer är, enligt min uppfattning, en förutsättning för att lyckas.

Uthålligheten består bland annat av att vi i de gemensamma insatserna har möjligheter att dels avsätta resurser vad gäller både underrättelse-, spaning- och utredningsarbete under lång tid dels att vi också i linjen inriktar och avsätter resurser i verksamheten mot GOB.

Genom den myndighetsgemensamma satsningen har en stor kunskap om GOB samt möjligheterna att bekämpa den byggts upp. Detta mervärde omsätts nu inte bara i insatser som beslutas av Operativa rådet utan även av insatser som genomförs i linjeverksamheten hos respektive myndighet. De åtgärder som vidtas mot GOB i myndigheternas linjeverksamhet är betydligt mer omfattande än de vi vidtar genom beslut i Operativa rådet. Det mervärde som byggs upp och sprids genom den myndighetsgemensamma satsningen är, enligt min uppfattning, en av de största framgångsfaktorerna i bekämpningen av GOB. Tyvärr har inte Brå i sin utvärdering närmare granskat betydelsen av detta mervärde.

Möjligheten till administrativa åtgärder i syfte att försvåra för brottsligheten kommer framöver att prioriteras vid valet av insatser. Detta genom en förändring, som Samverkansrådet beslutat om, i den myndighetsgemensamma inriktningen för 2012. Denna inriktning tydliggör vikten av att det inte bara är brottsbekämpande myndigheter som är viktiga i satsningen utan öppnar även för ytterligare verkningsfulla åtgärder. Medlemmarna i Operativa rådet är vidare överens om att insatserna i än högre grad bör riktas mot möjligheten att förverka tillgångar och återta brottsutbyte.

En viktig förutsättning för uthållighet i vår satsning är att det finns ett stort förtroende mellan de samverkande myndigheterna. Med ett års erfarenhet som ordförande i Operativa rådet kan jag konstatera att det finns ett mycket gott förtroende mellan representanterna men också att det finns en vilja att utveckla verksamheten ytterligare, vilket vi tillsammans kommer att göra.

Klas Friberg
Ordförande i Operativa rådet

Bilaga 1.

Flödesbild över insatsernas förlopp i tiden

			2009				2010								2011															
			Sep	Okt	Nov	Dec	Jan	Feb	Mar	Apr	Maj	Jun	Jul	Aug	Sep	Okt	Nov	Dec	Jan	Feb	Mar	Apr	Maj	Jun	Jul	Aug	Sep	Okt	Nov	Dec
X1	2009-09-01	2011-02-23																												
X2	2009-09-02	2011-10-28																												
X3	2009-09-02	2010-04-07																												
X4	2009-09-02	2010-02-24																												
X5	2009-09-02	2010-02-24																												
X6	2009-09-02	2010-02-24																												
X7	2009-09-16	2010-02-24																												
X8	2009-09-30	2011-01-26																												
X9	2009-09-01	2009-09-30																												
X10	2009-10-14	2010-02-24																												
X11	2009-10-14	2009-12-31																												
X12	2009-11-25	2010-12-15																												
X13	2009-11-25	2010-06-02																												
X14	2009-12-09	2011-02-09																												
X15	2009-12-09	2010-11-17																												
X16	2009-12-09	2010-04-07																												
X17	2010-01-27	2011-02-23																												
X18	2010-03-10	2011-08-24																												
X19	2010-03-10	2010-11-17																												
X20	2010-04-07	2011-02-23																												
X21	2010-05-05	2011-10-28																												
X22	2010-10-06	2011-10-28																												
X23	2010-10-20	2011-03-23																												
X24	2010-12-15	2011-04-20																												
X25	2011-01-26	2011-02-23																												
X26	2011-02-09	2011-08-24																												
X27	2011-02-23	2011-12-31																												
X28	2011-03-23	2011-12-31																												
X29	2011-04-06	2011-12-31																												
X30	2011-04-20	2011-12-31																												
X31	2011-05-18	2011-12-31																												
X32	2011-09-07	2011-12-31																												
X33	2011-10-20	2011-12-31																												
X34	2011-12-14	2011-12-31																												
X35	2011-12-14	2011-12-31																												
X36	2011-12-14	2011-12-31																												
Antal pågående insatser			7	10	10	15	14	15	11	11	12	11	11	11	11	12	13	12	11	12	9	9	9	9	9	9	9	9	10	13

- Insatser som avslutas 2009
- Insatser som avslutats 2010
- Insatser som inlemts före 2011 och avslutats 2011
- Insatser som inlemts före 2011 och pågår
- Insatser som inlemts 2011 och pågår

Bilaga 2. Bilagd statistik

Tabell 8. Redovisade beslag av narkotika 2010–2011
(avrundade cirkavärden).

	Amfetamin		Cannabis	
	Kvantitet (kg)	Insatser	Kvantitet (kg)	Insatser
2009	23	2	1	2
2010	31	4	70	4
2011	22	3	26	2
Totalt	76		97	

Tabell 9. Redovisade beslag av skjutvapen 2010–2011.

	Automat- vapen		Gevär		Pistoler/ revolvrar		Sprängmedel/ granater	
	Insatser		Insatser		Insatser		Insatser	
2009			1	1	2	2	1	1
2010	4	3			13	5	1	1
2011	9	3			43	5	2	2

Utgivare:
Rikspolisstyrelsen
Box 12256
102 26 Stockholm